

Witold Śmigielski

Nauczanie Jana Pawła II oraz Kościoła Katolickiego dotyczące zagadnień etycznych życia rodzinnego i partnerskiego a poglądy na ten temat łódzkiej młodzieży akademickiej

---

Annales. Etyka w życiu gospodarczym 14/2, 27-36

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Witold Śmigielski
Uniwersytet Łódzki
e-mail: smigielski.sigma@wp.pl

Nauczanie Jana Pawła II oraz Kościoła katolickiego dotyczące zagadnień etycznych życia rodzinnego i partnerskiego a poglądy na ten temat łódzkiej młodzieży akademickiej

1. Zarys problematyki

Dokonując oceny przemian demograficznych w Polsce i w Europie na przełomie XX i XXI w. coraz częściej badacze tego zagadnienia posługują się sformułowaniem „kryzysu rodziny”¹. Na takie ujęcie sytuacji składają się przede wszystkim: wzrost liczby rozwodów, wzrost liczby urodzeń pozamałżeńskich, rozpowszechnienie się kohabitacji przedmałżeńskiej, postrzeganie kohabitacji jako alternatywy dla małżeństwa i rodziny a także wzrost jej społecznej akceptacji oraz zwiększanie się zakresu dobrowolnej bezdzietności². Pamiętać przy tym należy, że przemiany dotyczące kwestii życia rodzinnego i partnerskiego są nie tylko problemem natury etycznej i demograficznej, ale także gospodarczej. Potwierdzają to prace naukowe³, a także obrady VIII Zjazdu Gnieźnieńskiego (12–14 marca 2010 r.)⁴ pod hasłem „Rodzina nadzieją Europy”, który temu problemowi poświęcił wiele uwagi.

Kościół Katolicki stał zawsze na straży tradycyjnych wartości rodziny⁵. To zagadnienie było także szczególnie bliskie Papieżowi Janowi Pawłowi II, który włożył wiele trudu i zaangażowania w promowanie wartości prorodzinnych, przede wszystkim wśród młodego pokolenia. Doskonałą okazją ku temu były m.in. Światowe Dni Młodzieży, natomiast ich bardzo wysoka frekwencja oraz przeprowadzane z nich liczne transmisje telewizyjne i radiowe wskazują, że nauczanie Papieża spotykało się często ze zrozumieniem i akceptacją wśród młodzieży. Można nawet zaryzykować stwierdzeniem, że to sama młodzież składała na nie „wysokie zapotrzebowanie”, gdyż potrzebowała autorytetu, na

---

¹ Por. A. Kwak, *Rodzina w dobie przemian. Małżeństwo i Kohabitacja*, Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 2005, s. 12–49; M. Ogryzko-Wiewiórowska, *Rodzina polska u progu nowego wieku*, w: Z. Tyszka (red.), *Współczesne rodziny polskie – ich stan i kierunek przemian*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2004, s. 37.

² Por. I.E. Kotowska, *Teoria drugiego przejścia demograficznego a przemiany demograficzne w Polsce w latach dziewięćdziesiątych*, „Studia Demograficzne” 1998, nr 4, s. 10; A. Kwak, *op.cit.*, s. 60–68.

³ J.J. Sztadynger, *Rodziny kapital społeczny a wzrost gospodarczy w Polsce*, Publikacja dostępna na stronie internetowej: <http://www.jjsztadynger.yoyo.pl/e2009-2-sztadynger.pdf>, dn. 20.04.2010.

⁴ <http://www.zjazd.eu/zjazd/8zjazd.html>, dn. 20.04.2010.

⁵ Por. F. Adamski, *Rodzina. Wymiar społeczno-kulturowy*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2002, s. 97–120.

którym mogłaby się oprzeć w budowaniu „trwałego porządku i ładu wewnętrznego” w stale zmieniającym się świecie. W 2010 r., pięć lat po śmierci wielkiego Papieża, jest chyba odpowiedni moment na to, by podjąć trud odpowiedzi na pytanie, ile z tej nauki zostało.

2. Nauczanie Papieża Jana Pawła II oraz Kościoła Katolickiego dotyczące zagadnień etycznych życia rodzinnego i partnerskiego

Nie jest możliwe zamieścić na łamach artykułu kompletnej nauki Papieża Jana Pawła II dotyczącej życia rodzinnego. Kierowany zatem oczywistą koniecznością do ograniczenia się tylko do najważniejszych fragmentów papieskiego nauczania w tej dziedzinie zdecydowałem się oprzeć ten podrozdział na zatwierdzonym przez Jana Pawła II 25 czerwca 1994 r. *Katechizmie Kościoła Katolickiego* (zwanym dalej KKK) oraz encyklice *Evangelium Vitae* zdając sobie w pełni sprawę, że takie ujęcie sprawy może stanowić jedynie ogólne wprowadzenie do omawianej problematyki. W *Katechizmie Kościoła Katolickiego* Papież naucza – *życie ludzkie od chwili poczęcia powinno być szanowane i chronione w sposób absolutny. Już od pierwszej chwili swego istnienia istota ludzka powinna mieć przyznane prawa osoby, wśród nich nienaruszalne prawo każdej niewinnej istoty do życia*⁶. Kościół opiera treść tej nauki m.in. na fragmencie Pisma Świętego *Zanim ukształtowałem cię w łonie matki, znałem cię, nim przyszedłeś na świat, poświęciłem cię* (Jr 1, 5). Dalszy fragment KKK głosi: *Kościół od początku twierdził, że jest złem moralnym każde spowodowane przerwanie ciąży. Nauczanie na ten temat nie uległo zmianie i pozostaje niezmiennie. Bezpośrednie przerwanie ciąży, to znaczy zamierzone jako cel lub środek, jest głęboko sprzeczne z prawem moralnym*⁷. Natomiast w encyklice *Evangelium Vitae* Jan Paweł II zwraca uwagę na fakt, że *aby ułatwić rozpowszechnianie aborcji, zainwestowano i nadal inwestuje się ogromne fundusze w produkcję środków farmaceutycznych, pozwalających na zabicie płodu w łonie matki w taki sposób, że nie jest konieczna pomoc lekarza. Wydaje się, że prawie wyłącznym celem badań naukowych w tej dziedzinie jest uzyskiwanie produktów coraz prostszych w użyciu i coraz skuteczniej niszczących życie, a zarazem pozwalających na wykonywanie przerywania ciąży bez żadnej społecznej kontroli i odpowiedzialności*⁸. Poruszając kwestię aborcji Papież przekonuje także – w świadomości zbiorowej te zamachy na życie tracą stopniowo charakter „przestępstwa” i w paradoksalny sposób zyskują status „prawa”, do tego stopnia, że żąda się uznania ich pełnej legalności przez państwo, a następnie wykonywania ich bezpłatnie przez pracowników służby zdrowia. *Zamachy te uderzają w ludzkie życie gdy jest ono najsłabsze i całkiem pozbawione możliwości obrony*⁹.

⁶ *Katechizm Kościoła Katolickiego*, Pallottinum, Rzym 1994, 2270, s. 515; por. także: Kongregacja Nauki Wiary, instr. *Donum Vitae*, I, 1.

⁷ *Katechizm Kościoła Katolickiego*, op.cit., 2271, s. 516.

⁸ Jan Paweł II, enc. *Evangelium Vitae*, 13, w: *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, Wydawnictwo Znak, Kraków 2006, s. 856.

⁹ *Ibidem*, s. 855.

Odnosząc się natomiast do metody zapłodnienia *in vitro* Papież przypomina – *Wytwarzanie embrionów ludzkich po to, aby były używane jako „material biologiczny”, jest niemoralne*¹⁰. Jak również: *Techniki, które powodują oddzielenie rodzicielstwa wskutek interwencji osoby spoza małżeństwa (oddawanie spermy lub jaja, macierzyństwo zastępcze), są głęboko niegodziwe. Techniki te (sztuczna inseminacja i sztuczne zapłodnienie heterologiczne) naruszają prawo dziecka do urodzenia się z ojca i matki, których zna i którzy połączeni są węzłem małżeńskim*¹¹.

Ojciec Święty Jan Paweł II wyrażał też swoją krytykę wobec stosowania środków antykoncepcyjnych. Zaznaczał jednak: *z pewnością antykoncepcja i przerywanie ciąży, z moralnego punktu widzenia, to dwa zasadniczo różne rodzaje zła: jedno jest sprzeczne z pełną prawdą aktu płciowego jako właściwego wyrazu miłości małżeńskiej, drugie niszczy życie ludzkiej istoty; pierwsze sprzeciwia się cnocie czystości małżeńskiej, drugie zaś, jest sprzeczne z cnotą sprawiedliwości i bezpośrednio łamie Boże przykazanie „nie zabijaj”*¹².

Współżycie przedmałżeńskie jest nazywane w nauce Kościoła „nierządem”. Jak zaznacza *Katechizm Kościoła Katolickiego: jest on w poważnej sprzeczności z godnością osoby ludzkiej i jej płciowości w sposób naturalny podporządkowanej dobru małżonków, jak również przekazywaniu życia i wychowywaniu dzieci*¹³.

Nauczanie Kościoła Rzymskokatolickiego odnośnie nierozzerwalności małżeństwa bierze swoje bezpośrednie źródło z tekstu Pisma Świętego, które głosi: *Co więc Bóg złączył, tego człowiek niech nie rozdziela! [...] Kto oddała żonę swoją, a bierze inną, popełnia cudzołóstwo względem niej. I jeśli żona opuści swego męża, a wyjdzie za innego, popełnia cudzołóstwo (Mk 10, 9–12)*. Natomiast lektura *Katechizmu Kościoła Katolickiego* poucza co następuje: *Rozwód jest poważnym wykroczeniem przeciw prawu naturalnemu. Zmierza do zerwania dobrowolnie zawartej przez małżonków umowy, by żyć razem aż do śmierci. Rozwód znieważa przymierze zbawcze, którego znakiem jest małżeństwo sakramentalne. Fakt zawarcia nowego związku, choćby był uznany przez prawo cywilne, powiększa jeszcze bardziej ciężar rozbicia; stawia bowiem współmałżonka żyjącego w nowym związku w sytuacji publicznego i trwałego cudzołóstwa*¹⁴.

3. Poglądy łódzkiej młodzieży akademickiej na temat zagadnień etycznych życia rodzinnego i partnerskiego na podstawie badania ankietowego

Obserwując procesy społeczne i demograficzne w krajach zachodnich, można przyjąć założenie, iż zachowania i postawy tej wykształconej populacji [młodzieży akademickiej – przyp. autora] należy traktować jako wzorcotwórcze i normotwórcze, stanowiące

¹⁰ Kongregacja Nauki Wiary, ins. *Donum Vitae*, I, 5.

¹¹ Tamże, II, 1.

¹² Jan Paweł II, enc. *Evangelium Vitae*, 13, *op.cit.*, s. 857.

¹³ *Katechizm Kościoła Katolickiego*, *op.cit.*, 2353, s. 531.

¹⁴ *Katechizm Kościoła Katolickiego*, *op.cit.*, 2384, s. 538.

podstawę naśladownictwa dla innych grup społecznych¹⁵, dlatego zgodnie z opinią prof. K. Slany poglądy studentów na temat aspektów życia rodzinnego i partnerskiego są ważne i godne uwagi¹⁶.

3.1. Metodologia badania oraz charakterystyka próby

Za grupę docelową wybrano na potrzeby tego badania studentów Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego Uniwersytetu Łódzkiego w Łodzi oraz studentów Uniwersytetu Medycznego w Łodzi. Sposób doboru respondentów do próby był następujący: na każdej uczelni losowano najpierw kierunek studiów, następnie na wylosowanym kierunku – rok studiów, a następnie na wybranym roku – grupę studencką. W wylosowanej grupie studenckiej przeprowadzono badanie pełne podczas zajęć ćwiczeniowych (każdy student miał możliwość odmowy wzięcia udziału w badaniu, jednak nikt z takiej możliwości nie skorzystał). Jeżeli prowadzący zajęcia nie zgodził się na przeprowadzenie badania (co zdarzyło się dwukrotnie) całą procedurę powtarzano. Ostatecznie po siedmiokrotnym losowaniu na Uniwersytecie Medycznym oraz sześciokrotnym losowaniu na wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym liczba respondentów z każdej uczelni przekraczała 100 (117 ankietowanych z UM, 112 z UŁ¹⁷). Zatem dobór respondentów do próby był losowy na podstawie schematu losowania trójstopniowego¹⁸. Badanie ma charakter reprezentacyjny a jego wyniki można uogólniać na populację łódzkich studentów wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego oraz Uniwersytetu Medycznego uczęszczających na zajęcia ćwiczeniowe.

Pośród 229 respondentów, traktowanych łącznie z obu uczelni, było 148 kobiet (65%) i 81 mężczyzn (35%). Rozkład procentowy płci wśród respondentów z obu uczelni był następujący – 60% respondentów z wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego oraz blisko 70% z Uniwersytetu Medycznego stanowiły kobiety¹⁹. Znakomitą większość z nich (86%) stanowili wyznawcy Kościoła Rzymskokatolickiego (95% UM, 78% UŁ), natomiast blisko 11% stanowiły osoby bezwyznaniowe lub niewierzące (blisko 5% UM, blisko 20% UŁ).

---

¹⁵ K. Slany, *Alternatywne formy życia małżeńsko-rodzinnego w ponowoczesnym świecie*, Zakład Wydawniczy NOMOS, Kraków 2008, s. 19.

¹⁶ Patrz szerzej: K. Slany, *op.cit.*, s. 19.

¹⁷ Pod skrótem UM rozumiani będą respondenci z Uniwersytetu Medycznego w Łodzi, zaś pod UŁ – respondenci z wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego Uniwersytetu Łódzkiego.

¹⁸ Porównaj: M. Szreder, *Metody i techniki badań sondażowych*, PWE, Warszawa 2004.

¹⁹ Rozkład taki nie odbiega w sposób znaczący od rozkładu procentowego pod względem płci populacji studentów na obu tych łódzkich uczelniach (porównaj raport: *Szkoły wyższe i ich finanse w 2008 R*, GUS, Warszawa 2009).

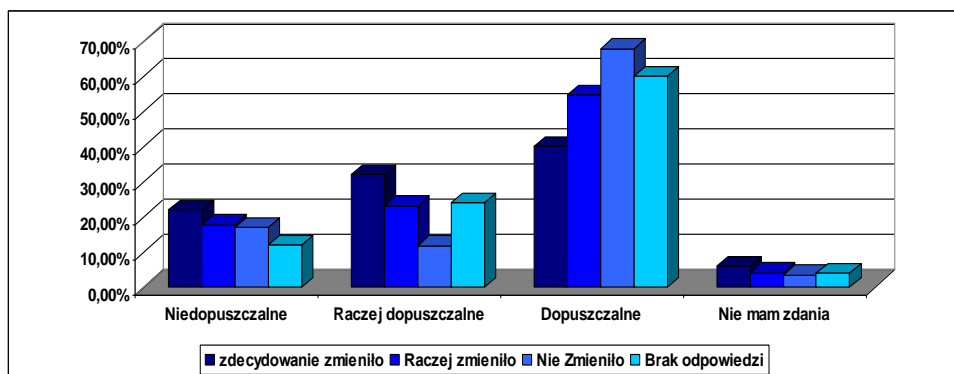
3.2. Poglądy łódzkiej młodzieży akademickiej na temat kwestii etycznych życia rodzinnego i partnerskiego

Aby zbadać wpływ nauczania i przykładu życia Papieża Jana Pawła II na poglądy ludzi młodych dotyczących życia rodzinnego i partnerskiego odpowiedzi respondentów na pytania ankiety zostały podzielone na grupy, w zależności od deklarowanego wpływu nauczania papieskiego na własne życie. W badaniu ankietowym poruszane były zagadnienie moralnej etyczności antykoncepcji, aborcji, rozwodów, stosunków przedmażeńskich a także metody *in vitro*. Zadano też respondentom pytanie, czy jeśli w przyszłości wstępować będą w związek małżeński, to czy będą chcieli wziąć ślub wyznaniowy oraz czy jeśli w przyszłości będą posiadać dzieci, to czy będą zamierzali wychować je w tradycji katolickiej.

Analizując wyniki badania ankietowego należy odnotować, że większość respondentów, na pytanie: „Czy uważa Pan/i, że nauczanie i postawa Jana Pawła II zmieniło coś w Pan/i życiu na lepsze?”, odpowiada twierdząco. Co piąty student zakreślił odpowiedź „zdecydowanie tak”(25% UM, 17% UŁ), natomiast 40% ankietowanych zaznaczyło „raczej tak”(47% UM, 36% UŁ). Warto zwrócić uwagę na fakt, że blisko 75% studentów Uniwersytetu Medycznego (niewiele ponad 50% UŁ) potwierdza w badaniu wpływ nauki polskiego Papieża na ich własne życie.

Przechodząc do kwestii partnerskich i rodzinnych należy odnotować, że stosowaniu środków antykoncepcyjnych sprzeciwia się ogólnie rzecz biorąc blisko 18% studentów (20% UM, 16% UŁ²⁰). Odpowiedzi ankietowanych w zależności od wpływu na ich życie nauczania Jana Pawła II przedstawia wykres 1.

Wykres 1. Ocena etycznej dopuszczalności stosowania środków antykoncepcyjnych w zależności od oceny wpływu nauczania Papieża Jana Pawła II na własne życie

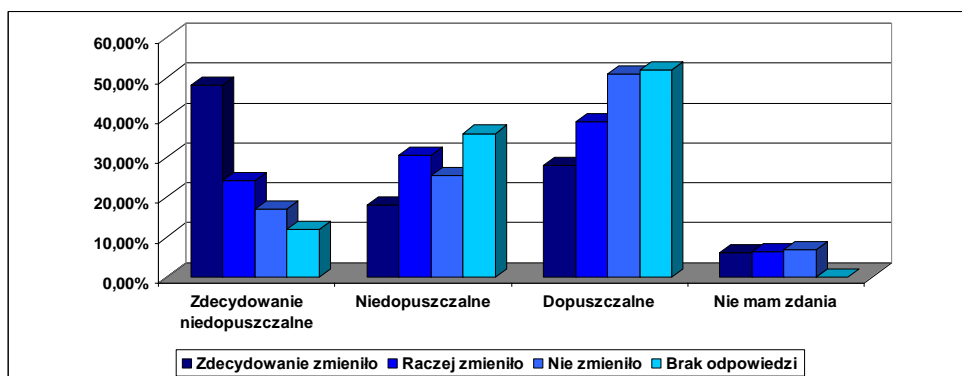
Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych ankietowych.

²⁰ W badaniu przeprowadzonym w maju 2009 r. na losowo wybranej próbie liczącej 150 studentów IV i V roku wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego swój sprzeciw w stosowaniu środków antykoncepcyjnych deklarowało poniżej 10% ankietowanych – patrz szerzej: A. Majdzińska, W. Śmigielski, *Wpływ religijności na decyzje dotyczące planowania życia rodzinnego studentów Uniwersytetu Łódzkiego*, w: J.T. Kowaleski, A. Rossa (red.), *Przyszłość demograficzna Polski*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2009, s. 93–111.

Analiza wykresu 1 pokazuje, że ocena wpływu nauczania polskiego Papieża wywarła wpływ na ocenę etyczności stosowania antykoncepcji. Wśród osób, które w sposób zdecydowany potwierdzają pozytywny wpływ nauczania oraz postawy Jana Pawła II na własne życie (zwani dalej umownie – grupa I), znajduje się najmniejszy odsetek zdecydowanych zwolenników stosowania środków antykoncepcyjnych (blisko 40%). Wśród osób, które twierdzą, że Papież Jan Paweł II raczej wywarł pozytywny wpływ na ich życie (zwani dalej – grupą II), ponad połowę stanowią zdecydowani zwolennicy stosowania antykoncepcji. Natomiast osoby, które nie uważają, że Papież Jan Paweł II zmienił w ich życiu coś na lepsze (zwani grupą III) w znaczącej większości stanowią grupę zdecydowanych zwolenników antykoncepcji (65%). Warto też dodać, że nieznacznie częściej stosowaniu antykoncepcji sprzeciwiały się kobiety (20%) niż mężczyźni (17%).

Z większą surowością podchodzą łódzcy studenci do etycznej oceny przeprowadzania aborcji (przy założeniu, że życie matki nie jest zagrożone). Ponad połowa studentów uważa, że przeprowadzanie aborcji jest etycznie niedopuszczalne (56% UM, 50% UŁ). Wpływ papieskiego nauczania na ocenę wśród respondentów omawianego zagadnienia przedstawia wykres 2.

Wykres 2. Ocena etycznej dopuszczalności przeprowadzania aborcji, w zależności od oceny wpływu nauczania Jana Pawła II na własne życie

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych ankietowych.

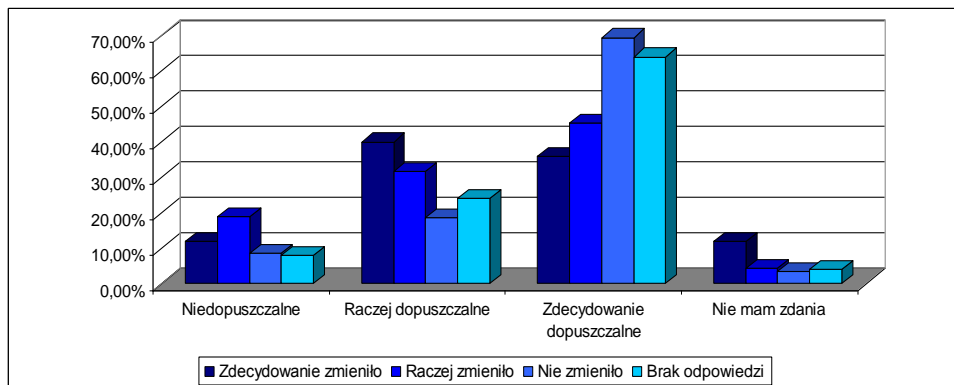
Jak pokazuje analiza wykresu 2 największy odsetek respondentów z tzw. grupy I w sposób zdecydowany podkreśla etyczną niedopuszczalność przeprowadzania aborcji (około 47%). W tzw. grupie III podobny pogląd prezentowało już tylko blisko 15% respondentów, natomiast ponad połowa ankietowanych z tej grupy twierdzi, że przeprowadzanie aborcji nie stoi w konflikcie z etyką. Częściej też aborcji sprzeciwiały się kobiety (blisko 60%) niż mężczyźni (około 43%).

Zaledwie 13% łódzkich studentów podziela opinię Kościoła Rzymskokatolickiego, że współżycie przedmałżeńskie jest etycznie naganne (nie zaobserwowano istotnych różnic wśród respondentów UM i UŁ²¹ jak również wśród kobiet i mężczyzn). Wpływ papieskiego nauczania na opinię studentów dotyczącą tego zagadnienia przedstawia wykres 3.

²¹ W przytaczanym badaniu z maja 2009 r. swój całkowity sprzeciw wobec aborcji deklarowało 17% respondentów, natomiast blisko 60% dopuszczało możliwość aborcji, w sytuacjach przewidzianych przez polskie prawo.

Jak pokazuje analiza tego wykresu zdecydowana większość respondentów (blisko 70%) z tzw. grupy III stanowią zdecydowani przeciwnicy twierdzenia, że współżycie przedmałżeńskie jest etycznie niedopuszczalne. Podobny pogląd podziela zaledwie co trzeci respondent z tzw. grupy I, jednak nawet wśród ankietowanych z tej grupy blisko 40% uznaje, że współżycie przedmałżeńskie jest pod względem etycznym raczej dopuszczalne.

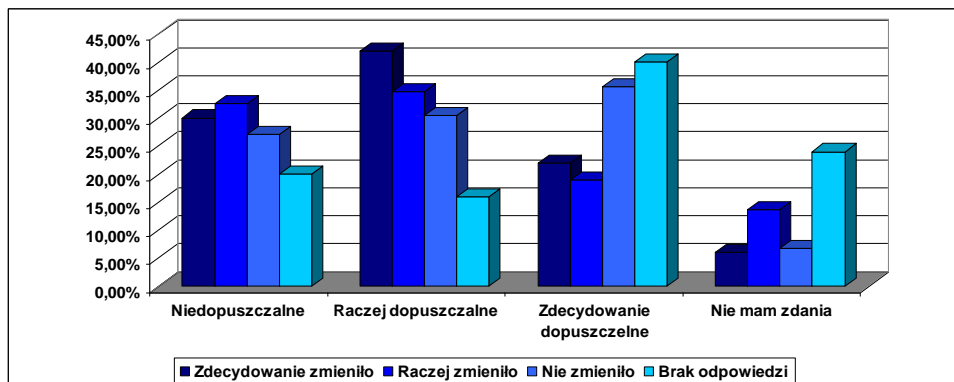
Wykres 3. Ocena etycznej dopuszczalności współżycia przedmałżeńskiego, w zależności od oceny wpływu nauczania Jana Pawła II na własne życie

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych ankietowych

Blisko 30% łódzkich studentów jest zdania, że rozwód, w sytuacji, w której małżonkowie zawarli ślub wyznaniowy, jest etycznie niedopuszczalny (32% UM, 25% UŁ²²). Wpływ papieskiego nauczania na poglądy na temat tego zagadnienia wśród łódzkich studentów zawiera wykres 4.

Wykres 4. Ocena etycznej dopuszczalności rozwodów wśród małżeństw wyznaniowych, w zależności od oceny wpływu nauczania Jana Pawła II na własne życie

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych ankietowych.

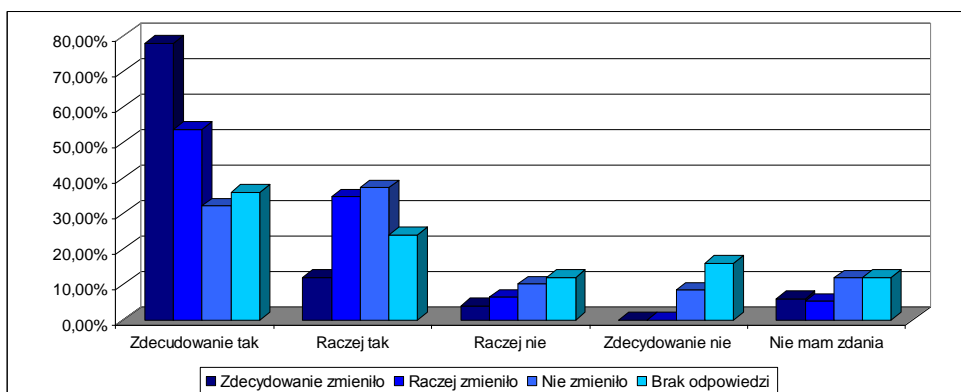
²² W przytaczanym badaniu z maja 2009 r. połowa badanych całkowicie sprzeciwiała się rozwodom, natomiast co trzeci ankietowany dopuszczał rozwód, w niektórych sytuacjach (alkoholizm, przemoc w rodzinie).

Wśród respondentów z tzw. I i II grupy nie dostrzega się istotnych różnic w ocenie tego zjawiska. Chociaż odsetek respondentów sprzeciwiający się rozwodom jest podobny we wszystkich trzech grupach to osoby, które nie deklarują pozytywnego wpływu Papieża Jana Pawła II na swoje życie różnią się w sposób zdecydowany w ocenie tego zagadnienia od respondentów, którzy deklarują pozytywny wpływ papieskiego nauczania, co jest szczególnie zauważalne przy zdecydowanym zaprzeczeniu etycznej niedopuszczalności rozwodów. Może stanowić pewne zaskoczenie fakt, że w przeprowadzonym badaniu rozwodom częściej sprzeciwiali się mężczyźni (33%) niż kobiety (27%).

Większość respondentów (80%) zamierza w przyszłości wstępując w związek małżeński wziąć ślub wyznaniowy (blisko 90% UM, 73% UŁ²³). Odsetek badanych, którzy deklarują w sposób zdecydowany pragnienie zawarcia małżeństwa w Kościele maleje wraz z przejściem do kolejnej grupy wpływu nauczania Jana Pawła II. Wymowne jest także, że żaden z ankietowanych z I i II grupy nie deklaruje w sposób zdecydowany, iż nie planuje zawrzeć ślubu wyznaniowego. Natomiast odsetek respondentów, którzy w stosunku do ślubu kościelnego są „raczej na nie” rośnie wraz z przejściem do kolejnej grupy.

Wykres 5. Deklaracja chęci zawarcia małżeństwa wyznaniowego w zależności od oceny wpływu nauczania Jana Pawła II na własne życie

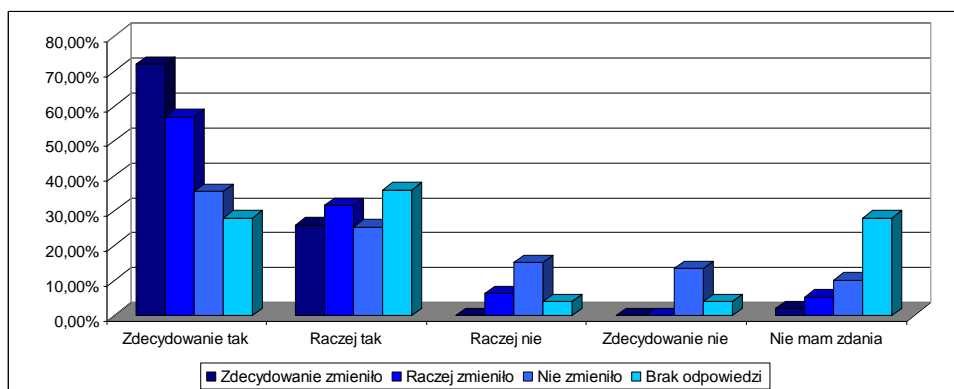
Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych ankietowych

Nie stanowi zaskoczenia fakt, że częściej chęć zawarcia ślubu wyznaniowego deklarowały kobiety (84%) niż mężczyźni (75%).

Większość ankietowanych (80%) zamierza też wychować potencjalne dzieci w tradycji katolickiej (90% UM, 70% UŁ). Naturalnie wpływ nauczania Jana Pawła II nie pozostaje bez wpływu na podjęcie takich deklaracji, co prezentuje wykres 6. Zamiar taki w sposób zdecydowany deklaruje 70% respondentów z I grupy i tylko około co trzeci respondent z grupy III. Wychowywanie potencjalnego potomstwa w tradycji katolickiej deklaruje 86% kobiet i 70% mężczyzn.

²³ W przytaczanym badaniu z maja 2009 r. 83% respondentów deklarowało chęć wzięcia ślubu wyznaniowego. Kobiety częściej niż mężczyźni deklarowały chęć zawarcia małżeństwa wyznaniowego.

Wykres 6. Deklaracja chęci wychowania potencjalnych dzieci w tradycji katolickiej w zależności od oceny wpływu nauczania Jana Pawła II na własne życie

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych ankietowych

Większość studentów nie sprzeciwia się stosowania tzw. metody „in vitro” w leczeniu bezpłodności. W opozycji do tej metody stoi zaledwie 17% respondentów (19% UM, 14% UŁ). Warto też zaznaczyć, że częściej swój sprzeciw deklarują kobiety (20%) niż mężczyźni (14%). Metodzie tej sprzeciwiało się też w sposób mniej lub bardziej zdecydowany dokładnie 22% respondentów z tzw. grupy I oraz niecałe 14% z tzw. grupy III.

4. Podsumowanie

Dla młodzieży akademickiej Papież Jan Paweł II był wybitnym Polakiem (odpowiedź taką zaznaczyło blisko 70% respondentów; istniała możliwość wyboru więcej niż jednej odpowiedzi), moralnym autorytetem (62%) oraz wzorem do naśladowania (45%). Co dziewiąty ankietowany przyznaje, że bardzo cenił polskiego Papieża, lecz nie traktował go w kategoriach autorytetu. Zaledwie 3,5% ankietowanych uważa, że Jan Paweł II był po prostu znaną osobą, natomiast mniej niż 1% jest zdania, że ów Papież nie był dla nich nikim ważnym.

Troska Papieża Jana Pawła II o młodzież, szczególnie młodzież akademicką, była Polsce i Światu powszechnie znana. Jak donoszą świadkowie wydarzenia, gdy w kwietniu owego 2005 r. przekazano umierającemu Ojcu Świętemu, że pod oknami Pałacu Papieskiego w Rzymie czuwa ogromna rzesza młodych ludzi²⁴ miał powiedzieć „Szukałem Was, teraz Wy do mnie przychodźcie”. Dokładne 5 latami od śmierci Papieża można na podstawie przeprowadzonego badania potwierdzić wpływ papieskiego nauczania na postawy rodzinnego i partnerskiego łódzkiej młodzieży akademickiej studiującej w sposób stacjonarny kierunki ekonomiczne lub medyczne na państwowych uniwersytetach.

²⁴ S. Dziwisz, *Świadectwo*, Wydawca: Przemysław Häuser, Warszawa 2007, s. 229.

Studenci w zdecydowanej większości zamierzają w przyszłości, przy wkraczaniu w związek małżeński, zdecydować się na ślub wyznaniowy. Deklarują też w zdecydowanej większości wychowywanie potencjalnych dzieci w tradycji katolickiej. Większość łódzkiej młodzieży akademickiej odnosi się też krytycznie do przeprowadzania aborcji uznając ją za etycznie niedopuszczalną. We wszystkich tych poruszanych aspektach osoby, które zadeklarowały pozytywny wpływ życia i nauki polskiego Papieża na własne życie, częściej od pozostałych deklarowały stanowiska zgodne z nauczaniem Kościoła Rzymskokatolickiego. Już jednak tylko co trzeci student sprzeciwia się rozwodom, co szósty stosowaniu antykoncepcji oraz metody „in vitro” oraz co ósmy współżyciu przedmałżeńskiemu. W tych zagadnieniach nawet osoby deklarujące w zdecydowany sposób pozytywny wpływ papieskiego nauczania na własne życie prezentują opinie odmienne od oficjalnego stanowiska Kościoła oraz papieskiej nauki.

Na podstawie przeprowadzonego badania można zauważyć, że łódzka młodzież akademicka pamięta o polskim Papieżu i jego nauczaniu, jednak nie we wszystkich aspektach życia rodzinnego i partnerskiego podziela jego poglądy. Jest jednak bezsprzecznie dużym sukcesem Jana Pawła II, że pozytywny wpływ jego nauki na swoje życie zadeklarowało blisko 20% osób bezwyznaniowych i niewierzących oraz niemal połowa respondentów przyznających się, że do Kościoła nie chodzą wcale lub chodzą tylko z okazji uroczystości rodzinnych. Polski Papież przekonywał zatem nierzadko tych, którzy nie byli przekonani do instytucji, którą on reprezentował. Dlatego nie dziwi fakt, że większość łódzkich studentów zaliczyłyby siebie do „pokolenia JP II”.

The Teaching of John Paul II and of the Catholic Church Regarding Ethical Matters of Family Life and the Views of Lodz's Students on this Subject

Summary

Evaluating demographical changes in Poland and Europe at the turn of 20th century, researchers more often use the expression „family crisis”. The increase in the number of divorces and in the number of extra-marital births, prevalence of pre-marital cohabitation, as well as its increased acceptance in the society and the increase in the scope of voluntary childlessness make up such an approach to the situation.

This article presents and discusses the results of a survey concerning ethical matters of family life conducted in April 2010 amongst students of Lodz's colleges. The responses were contrasted with the declared influence of Pope John Paul's II pontificate. A vast majority of students claim to decide upon religious wedding while entering into marriage. They also declare bringing up their potential off springs in catholic tradition. The students of Lodz are also critical of abortion. It needs to be highlighted that in almost all aspects of family life people, who declared a positive influence of the teaching and life of the Polish Pope on their behaviour, more often than others supported the teaching of Roman Catholic Church.

On the basis of the conducted survey it may be noticed that the students of Lodz remember about the Polish Pope and his teaching, however, do not support all of his views as far as family life is concerned. Also the majority of the students would say they belong to „the generation of JP II”.

Key words: *John Paul II, family life, students opinion*